

ارزیابی جنبه‌های شکلی شرایط عمومی بیمه بدنه (آیین نامه شماره ۵۳ شورای عالی بیمه)

تألیف: علی اعظم محمدیکی^۱

مقدمه

شورای عالی بیمه پس از برگزاری جلساتی چند برای تهیه و تنظیم شرایط عمومی بیمه بدنه، سرانجام در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۹ این شرایط عمومی را با عنوان آیین نامه شماره ۵۳ به تصویب رساند.^۲ این مصوبه از این نظر اهمیت دارد که ضمن آن که منطبق با یکی از وظایف این شورا، یعنی "تعیین شرایط عمومی هر بیمه‌نامه"، از جمله بیمه‌نامه بدنه شکل گرفته است مقایسه جنبه‌های شکلی آن با شرایط عمومی مورد عمل شرکت‌های بیمه فعال در بازار، قابلیت‌های شورای عالی بیمه در تنظیم متنی برخوردار از ویژگی های شکلی مناسب شرایط عمومی بیمه‌نامه‌ها را قابل ارزیابی کرده است. البته، شرایط عمومی مصوب از وجوه دیگری نیز قابل ارزیابی است. برای مثال، آیا در مقایسه با شرایط عمومی مورد عمل در شرکت های بیمه، از شفافیت و صراحت حقوقی بیشتری برخوردار است؟ در صورت مثبت بودن پاسخ این پرسش، احتمال بروز اختلاف بین طرفین قرارداد بیمه، یعنی بیمه‌گر و بیمه‌گذار کمتر می‌شود یا در مرحله بالاتر، کار داوران یا مراجع قضایی در بررسی اختلافات احتمالی، سهل‌تر خواهد بود. همچنین، آیا

۱. رئیس گروه پژوهشی عمومی بیمه در پژوهشکده بیمه

۲. برای اطلاع از مفاد این آیین نامه نگاه کنید به سایت بیمه مرکزی ایران به نشانی www.cent-ir.com

وجوه اختلاف شرایط عمومی مصوب و مورد عمل، بیشتر به نفع بیمه‌گر قابل تفسیر است یا بیمه‌گذار؟ نگارنده در جایگاهی نیست که از این زوایا بتواند شرایط عمومی مصوب را ارزیابی کند.

در چارچوب هدف این مقاله، یعنی بررسی نقاط قوت و ضعف شکلی شرایط عمومی مصوب بیمه بدنه، ابتدا برخی از نقاط قوت آن بیان خواهد شد. تشخیص این نقاط قوت اساساً از طریق مقایسه این شرایط عمومی با شرایط عمومی مورد عمل در بازار ممکن خواهد بود. برای این مقایسه، شرایط عمومی مورد عمل در شرکت بیمه آسیا انتخاب شد (برای اطلاع از مفاد این شرایط، پیوست مقاله را ملاحظه کنید).

برخی از نقاط قوت شکلی شرایط عمومی مصوب بیمه بدنه

۱. کاهش تعداد مواد شرایط عمومی. تعداد این مواد از ۳۱ ماده به ۲۴ ماده کاهش یافته است. به نظر می‌رسد این امر حاصل دقت شورای عالی بیمه در امر طبقه‌بندی شرایط بیمه‌نامه و در نتیجه، ادغام شرایط یا مواد کمابیش مشابه در یکدیگر بوده باشد. برای مثال، در شرایط عمومی مورد عمل، "فرانشیز" ذیل فصل "مقررات گوناگون" و در قالب یک ماده مستقل، یعنی ماده ۲۵ تعریف شده است. در شرایط عمومی مصوب، تعریف این اصطلاح به محلی مناسب یعنی "تعریف اصطلاحات" در آغاز بیمه‌نامه منتقل شده و به این ترتیب، در ماده ۲ (با عنوان اصطلاحات بیمه‌نامه) ادغام شده است. این امر در مورد "مدت اعتبار بیمه‌نامه" نیز مصداق دارد. به عبارت دیگر، در حالی که در شرایط عمومی مورد عمل، تعریف این اصطلاح، ذیل فصل سوم و در قالب یک ماده مستقل است، در شرایط عمومی مصوب، در ذیل اصطلاحات بیمه‌نامه توضیح داده شده و به این ترتیب، در همان ماده ۲ شرایط عمومی بیمه‌نامه ادغام شده است.

۲. بهبود طبقه‌بندی شرایط عمومی بیمه‌نامه. به نظر می‌رسد بهترین شاخص این نقطه قوت شرایط عمومی مصوب (در مقایسه با شرایط عمومی مورد عمل)، آن باشد که تعداد مواد طبقه‌بندی شده در شرایط عمومی با عنوان سایر مقررات از هشت ماده (یعنی مواد ۲۴ تا ۳۱) به چهار ماده (یعنی مواد ۲۱ تا ۲۴)، کاهش یافته است. به نظر می‌رسد دست کم بتوان این تغییر را چنین تفسیر کرد که تنظیم‌کننده قرارداد توانسته است ارتباط بین مواد مختلف قرارداد را بهتر تشخیص دهد و برای مثال، با ادغام آنها در یکدیگر فهم مفاد بیمه‌نامه را برای خریدار آن یعنی بیمه‌گذار آسان نماید. یک نقطه قوت دیگر طبقه‌بندی جدید این است که به تمام اجزا یا به اصطلاح، "مواد بیمه‌نامه"، عنوان مشخص و قابل فهم

برای بیمه‌گذار اطلاق شده است. در مقایسه، در شرایط عمومی مورد عمل برخی از مواد فاقد عنوان مشخصی بودند (مانند مواد ۱،۳، ۴ و ۵). اطلاق عنوان مشخص به هر جزء بیمه‌نامه، بیمه‌گذار را ترغیب می‌نماید تا دست کم، با نظری اجمالی به این عناوین روح حاکم بر مفاد قرارداد را به سرعت تشخیص دهد و در صورت نیاز، توجه خود را فقط به اجزایی که برای او اهمیت بیشتری دارند معطوف و متمرکز نماید. در همین جهت، یکی از اصلاحات مفید انجام شده این است که شورا با اطلاق عناوین مشخص به عبارات آغازین بیمه‌نامه، (در ذیل مواد ۲۰۱ و به ترتیب، با عنوان اساس قرارداد و اصطلاحات) اولاً، بخش آغازین شرایط عمومی مورد عمل را ابهام زدایی کرده است. ثانیاً، با اطلاق عنوان مشخص به بخش آغازین بیمه‌نامه، (یعنی فصل اول و با عنوان کلیات)، این قسمت مهم بیمه‌نامه را با سایر قسمت‌های آن پیوند داده است. در شرایط عمومی مورد عمل، چنین پیوند و ارتباطی دیده نمی‌شود.

۴. کاربرد اصطلاحات بیمه‌ای استاندارد. برای فهم اهمیت یک نقطه قوت دیگر شرایط عمومی مصوب یعنی کاربرد اصطلاحات بیمه‌ای استاندارد، به نظر می‌رسد بهتر است خواننده پا را از مقایسه این شرایط و شرایط عمومی مورد عمل در شرکت بیمه آسیا فراتر بگذارد و شرایط عمومی مورد عمل در شرکت‌های بیمه دیگر را نیز ملاحظه کند. در اینجا منظور از کاربرد اصطلاحات استاندارد در شرایط عمومی مصوب آن است که شورا در حین تنظیم انواع اصطلاحات بیمه‌ای ذی ربط در بیمه‌نامه، تا حد زیادی مقید به کاربرد اصطلاحات وضع شده در قوانین بیمه‌ای، به ویژه در "قانون بیمه" (مصوب ۱۳۱۶) و نیز اصطلاحات رایج در بازار بیمه بوده است. برای مثال، اصطلاح "موضوع بیمه" را در نظر بگیرید. به طور خلاصه، منظور از موضوع بیمه آن چیزی است که در مقابل خطر وقوع خسارت ذی‌ربط بیمه می‌شود. این چیز ممکن است مال باشد (مانند اتوموبیل) یا زندگی انسان. با ملاحظه متن شرایط عمومی مورد عمل در شرکت بیمه آسیا و اکثر شرکت‌های دیگر، مشخص می‌شود که به جای اصطلاح موضوع بیمه (برای اطلاق به "وسیله نقلیه بیمه شده")، اصطلاحات دیگری مانند "وسیله نقلیه مورد بیمه"، یا "مال بیمه شده" را به کار برده‌اند. دقت عمل شورای عالی بیمه در کاربرد اصطلاح موضوع بیمه (برای تعریف وسیله نقلیه زمینی بیمه‌شده در بیمه‌نامه بدنه) و اصطلاحات بیمه‌ای دیگر، این پیام مهم را برای شرکت‌های بیمه دربردارد که نه فقط در شرایط عمومی بیمه‌نامه، بلکه در تمام مدارک مربوط به هر

بیمه‌نامه (مانند فرم پیشنهاد بیمه و فرم اعلام خسارت)، به کاربرد اصطلاحات بیمه‌ای تصریح شده در قوانین و مقررات بیمه‌ای یا اصطلاحات رایج در بازار بیمه، پای بند باشند.^۱ اصطلاحاتی مانند "رعایت حد اعلاى حسن نیت" (به جای "اظهار مشخصات خطر و تغییرات حاصل در آن")، "قلمرو جغرافیایی پوشش قرارداد بیمه" (به جای "اعتبار بیمه‌نامه")، "پیشنهاد بیمه‌گذار" (به جای "اظهارات کتبی بیمه‌گذار"، "خسارت‌های مستثنا شده" (به جای "خسارت‌های خارج از تعهد بیمه‌گر")، "الحاقیه بیمه‌نامه" (به جای "برگ‌های الحاقی")، مصادیق دیگری از دقت عمل شورا در پای بندی به اصطلاحات بیمه‌ای استاندارد است.

۴. ساده‌تر شدن متن بیمه‌نامه. یک نقطه قوت دیگر شرایط عمومی مصوب آن است که متن آن در مقایسه با متن شرایط عمومی مورد عمل، به زبان ساده‌تری تنظیم شده و بنابراین، فهم آن برای بیمه‌گذار تسهیل شده است. اکنون برای مثال بریده‌ای از عبارات شرایط عمومی مورد عمل و مصوب (به ترتیب، با عنوان الف و ب) آمده است تا خواننده با مقایسه آنها به صحت این ادعا پی ببرد.

الف) این قرارداد از یک طرف بر اساس قانون بیمه مصوب اردیبهشت ۱۳۱۶ و از طرف دیگر بر مبنای شرایط عمومی و همچنین شرایط خصوصی مستند به اظهارات کتبی بیمه‌گذار تنظیم می‌شود....

ب) این بیمه‌نامه براساس قانون بیمه مصوب اردیبهشت ماه ۱۳۱۶ و پیشنهاد بیمه‌گذار (که جزو لاینفک بیمه‌نامه است) تنظیم شده و مورد توافق طرفین است.

الف) چنانچه بیمه‌گذار تصمیمی دایر به فسخ اتخاذ کند، باید مراتب را به وسیله نامه سفارشی به بیمه‌گر اطلاع دهد. بیمه‌گر نیز در صورت تصمیم به فسخ باید نظر خود را به وسیله نامه سفارشی و یا تلگرافی که به آخرین نشانی بیمه‌گذار می‌فرستد به مشارالیه اعلام کند.

ب) چنانچه بیمه‌گذار یا بیمه‌گر بخواهند بیمه‌نامه را فسخ کنند باید مراتب را به طور کتبی و رسمی به طرف مقابل اطلاع دهند.

۱. برای اطلاع از مصادیق متعدد پراکندگی شدید در اصطلاحات به کار رفته در بیمه‌نامه‌های صادر شده در شرکت‌های بیمه، نگاه کنید به دانستنی‌های

الف) بیمه‌گذار موظف است به محض اطلاع از وقوع حادثه فوراً شخصاً یا به وسیله تلگراف یا تلفن وقوع حادثه و محل دقیق آن را به اطلاع بیمه‌گر برساند و این اخطار را به موجب نامه تایید کند ...

ب) بیمه‌گذار موظف است حداکثر ظرف پنج روز کاری از تاریخ اطلاع خود از وقوع حادثه به یکی از مراکز پرداخت خسارت بیمه‌گر مراجعه و با تکمیل فرم اعلام خسارت، وقوع حادثه را اعلام نماید.

در پایان این قسمت، تاکید بر این مطلب ضرورت دارد که نقاط قوت جنبه های شکلی متن شرایط عمومی مصوب محدود به چهار مورد فوق نمی‌شود. در واقع، برای رعایت اختصار و نیز پرداختن به هدف اصلی مقاله، یعنی جلب توجه شورای عالی بیمه به نقاط ضعف شکلی بیمه‌نامه، از بیان سایر این نقاط قوت صرف نظر شده است.

نقاط ضعف شکلی متن شرایط عمومی (مصوب) بیمه بدنه

۱. غفلت از توضیح برخی اصلاحات بیمه‌نامه: اقدام بیمه‌گران در توضیح یا تعریف برخی از اصطلاحات هر بیمه‌نامه متکی بر این فرض است که این گونه اصطلاحات برای بیمه‌گذار ناآشناست یا شرح اصطلاح مورد نظر، احتمال بروز اختلاف بین طرفین درباره مفهوم واقعی آن، به ویژه در زمان وقوع خسارت را کاهش می‌دهد. هرچند در شرایط عمومی مصوب، در مقایسه با شرایط عمومی مورد حمل، تعداد بیشتری از اصطلاحات بیمه‌نامه تعریف شده است (هفت اصطلاح به جای سه اصطلاح)، اما براساس استدلال فوق درباره ضرورت تعریف برخی از اصطلاحات بیمه‌نامه، به نظر می‌رسد شورای عالی بیمه از تعریف برخی اصطلاحات مانند انفساخ بیمه‌نامه، الحاقیه بیمه‌نامه، ارزش معاملاتی موضوع بیمه در روز حادثه و مبلغ بیمه غفلت کرده است. برای مقایسه، گفتنی است که شرکت بیمه نوروچ یونیون در انگلستان، بیش از ۲۰ اصطلاح را در بیمه‌نامه منازل مسکونی از جمله، اصطلاح "الحاقیه بیمه‌نامه" را برای آگاهی بیمه‌گذار یا متقاضی خرید بیمه شرح داده یا به عبارت دیگر، تعریف کرده است.^۱

۲. غفلت از کاربرد برخی از اصطلاحات بیمه‌ای استاندارد: در قسمت پیش کاربرد اصطلاحات بیمه‌ای استاندارد به عنوان یکی از نقاط قوت شرایط عمومی مصوب مطرح شد. پای‌بندی به این گونه

۱. برای اطلاع بیشتر به سایت این شرکت به نشانی WWW.Norwichunion.com مراجعه کنید

اصطلاحات می‌توانست جنبه فراگیر داشته باشد. به این ترتیب، مطابق با نقطه قوت مذکور انتظار می‌رفت به جای اصطلاحاتی مانند مدت اعتبار بیمه‌نامه، "مبلغ بیمه شده" و "مراکز پرداخت خسارت" به ترتیب، اصطلاحات "مدت بیمه"، "مبلغ بیمه" و "شعب پرداخت خسارت" به کار می‌رفت.

۳. توسل به اصطلاحات نامانوس برای بیمه‌گذار: یک نقطه قوت اساسی شرایط مصوب آن است که برای آن که درخور فهم بیمه‌گذار غیرمتخصص در بیمه باشد، (به ویژه بیمه‌گذاران غیرتجاری)، در حین تشریح تعهدات بیمه‌گر و نیز موارد خارج از تعهد بیمه‌گر، به جای اصطلاح "خطر"، اصطلاح خسارت را به کار برده است. به این ترتیب، عبارات مورد استفاده در شرایط عمومی مورد عمل، یعنی "خطرهای مورد تعهد" و "خطرهایی که بیمه نمی‌شود"، در شرایط عمومی مصوب جای خود را به ترتیب، به عبارات "خسارت‌های تحت پوشش" و "خسارت‌های غیرقابل جبران" داده است. تنظیم کنندگان متن شرایط عمومی مصوب می‌توانستند در بقیه قسمت‌های بیمه‌نامه همین عبارات یا عبارات مشابه مانند وقوع "خسارت‌های تحت پوشش" و "موضوع بیمه خسارت دیده" را به کار ببرند و بنابراین، دیگر نیازی به توسل به عبارات احتمالاً نامانوس برای بیمه‌گذار مانند "وقوع حادثه"، "ناشی از حوادث"، "حوادث تحت پوشش"، "خطرات بیمه شده"، "حوادث مشمول بیمه"، "تحقق خطرات تحت پوشش بیمه‌نامه" و "موضوع بیمه حادثه دیده" نبود.

۴. نبود وحدت رویه در وضع اصطلاحات لازم برای بیان مفاهیم واحد: به نظر می‌رسد یک معیار آسان‌نویسی قرارداد بیمه برای بیمه‌گذار غیرتجاری آن باشد که در این قرارداد، از وضع چند اصطلاح برای بیان یک مفهوم واحد، حتی الامکان پرهیز شود. با مروری بر شرایط عمومی مصوب مشخص می‌شود که در تنظیم آن، از این معیار تا حدودی غفلت شده است. برای مثال، در عبارات "لوازم تعویضی"، "قطعات تعویضی" و "تعویض قسمت‌های خسارت دیده"، به نظر می‌رسد که یک مفهوم واحد مورد نظر شورا از طریق چند اصطلاح، یعنی لوازم، قطعات و قسمت‌ها بیان شده است. به فرض آن که این برداشت نگارنده درست نباشد، شاید بهتر بود که تفاوت این اصطلاحات (و در نتیجه، تفاوت مفاهیم مورد نظر)، برای بیمه‌گذار تشریح می‌شد. این بحث در مورد اصطلاحات، "سرقت" و "دزدی" نیز مصداق دارد. در این مورد، از یک طرف، در بخشی از شرایط عمومی عبارت زیر آمده است:

در صورتی که موضوع بیمه دزدیده شود و یا به علت دزدی یا شروع به دزدی، به وسیله نقلیه و یا وسایل اضافی آن که در بیمه نامه درج شده است خسارت وارد شود.

از طرف دیگر، در بخش دیگری از این شرایط عبارت زیر دیده می شود :

موضوع بیمه موقمی به کلی از بین رفته تلقی خواهد شد که حداقل ۶۰ روز پس از سرقت پیدا نشود.

آیا به راستی، هدف شورا از کاربرد دو اصطلاح سرقت و دزدی در عبارت بالا بیان دو مفهوم متفاوت بوده است؟

۵. نقاط ضعف شکلی جزئی در شرایط عمومی مصوب: شرایط عمومی مصوب شورای عالی بیمه چند نقطه ضعف شکلی جزئی دارد که برای مثال به سه مورد آن اشاره می شود. اولاً، طبق شرایط عمومی مصوب، یکی از خسارت های تحت پوشش عبارت است از "خسارت باطری و لاستیک های چرخ موضوع بیمه در اثر هر یک از خطرات بیمه شده تا ۵۰ درصد قیمت نو قابل پرداخت است". به نظر می رسد این نوع خسارت که در واقع، بیان شرط بیمه گر مبنی بر احتساب استهلاک معین و ثابت در مورد برخی از قطعات اتومبیل، یعنی باطری و لاستیک های چرخ اتومبیل است باید در قسمت "خسارات جزئی" توضیح داده می شد. ثانیاً، هرچند شرایط عمومی مصوب در مقایسه با شرایط عمومی مورد عمل، جملات و عبارات روان تری دارد اما به نظر می رسد با انجام اصلاحات جزئی می توانست حتی روان تر از این نوشته شود. برای مثال، دو عبارت زیر را مقایسه کنید :

در صورت تشدید خطر قبل از وقوع خسارت، بیمه گر می تواند حق بیمه اضافی متناسب با خطر را برای مدت باقی مانده مطالبه و در صورت عدم پرداخت آن توسط بیمه گذار قرارداد بیمه را فسخ نماید (عبارتی در شرایط عمومی مصوب).

اگر تشدید خطر قبل از وقوع خسارت باشد بیمه گر می تواند حق بیمه اضافی متناسب با این تشدید خطر را برای باقی مانده مدت بیمه از بیمه گذار مطالبه کند و در صورت عدم پرداخت آن، قرارداد بیمه را فسخ نماید (اصلاح شده عبارات فوق).

نتیجه گیری

هدف اصلی این مقاله از ذکر برخی نقاط ضعف شکلی متن شرایط عمومی بیمه بدنه که اخیراً به تصویب شورای عالی بیمه رسیده است، این بود که توجه اعضای موثر این شورا را به ضرورت تجهیز حداقل منابع و امکانات لازم برای رفع اینگونه نقاط ضعف در متون آتی مشابه جلب کرده باشد. طبق اطلاعات نگارنده، هرچند شورای عالی بیمه در حال حاضر دارای دبیر است، اما دبیرخانه مجهزی که وی را در انجام اینگونه امور یاری نماید هنوز شکل نگرفته است. اهمیت تشکیل این دبیرخانه به نظر می‌رسد تا حد زیادی از این واقعیت ناشی می‌شود که بیشتر اعضای شورا به دلیل موقعیت شغلی خود در عمل، فرصت و امکان حضور موثر در تنظیم محتوا و شکل مناسب برای بیمه‌نامه‌ها و شاید بدتر از آن، انگیزه حضور موثر در شورا را ندارند (شایان ذکر است که در این مقاله از ارزیابی جنبه‌های محتوایی شرایط عمومی بیمه بدنه مصوب صرف نظر شده است). در خاتمه مقاله، دست کم می‌توان گفت که اگر قرار است اشکالات شکلی متن شرایط عمومی مصوب بیمه بدنه در متون مشابه تکرار نشود، دبیرخانه شورای عالی بیمه به ایجاد بخش ویراستاری فنی و ویراستاری ادبی برای بازبینی و اصلاح جنبه‌های فنی و ادبی متون مصوب شورا نیازمند است.

پیوست

شرایط عمومی بیمه نامه بدنه اتومبیل

(مورد عمل در شرکت بیمه آسیا)

مقدمه:

ماده اول- این قرارداد از یک طرف براساس قانون بیمه مصوب اردیبهشت ۱۳۱۶ و از طرف دیگر بر مبنای شرایط عمومی و همچنین شرایط خصوصی مستند به اظهارات کتبی بیمه گذار تنظیم می شود و هرگونه تغییری در آن داده شود به موجب برگهای الحاقی خواهد بود. هرگاه مفاد بیمه نامه یا برگهای الحاقی با موافقت هایی که بین طرفین به عمل آمده مطابقت نکند بیمه گذار باید ظرف یک هفته تغییر و تصحیح آنها را کتبا خواستار شود و گرنه اوراق مذکور قبول شده، تلقی خواهد شد.

ماده دوم- تعاریف

- ۱- بیمه گر: بیمه گر در این قرارداد شرکت سهامی بیمه آسیا می باشد.
- ۲- بیمه گذار: عبارت از شخص یا مؤسسه ای است که اصالتاً یا به یکی از عناوین قانونی به نمایندگی از طرف مالک وسیله نقلیه قرارداد بیمه را منعقد و پرداخت حق بیمه را تعهد می کند.
- ۳- وسیله نقلیه مورد بیمه: عبارت است از وسیله نقلیه ای که مشخصات آن در این بیمه نامه تعیین و تصریح می شود.

فصل اول- خطرهای مورد تعهد و تعاریف آن:

ماده سوم- خطرهای زیر با توجه به کلیه شرایط عمومی و خصوصی مندرج در این بیمه نامه و ضعائم آن بیمه می شود.

- الف- خسارت های وارد به وسیله نقلیه مورد بیمه به علت حادثه
- ب- خسارت های وارد به وسیله نقلیه مورد بیمه به علت آتش سوزی
- ج- سرقت کلی وسیله نقلیه مورد بیمه.

ماده چهارم- خسارت های زیر مشمول تأمین بیمه‌گر می‌شود:

۱- خسارت هایی که در اثر حادثه به اتومبیل موارد می‌شود در صورتی که ناشی از به هم خوردن دو اتومبیل یا برخوردن اتومبیل مورد نظر به یک جسم ثابت یا متحرکت یا برخوردن شیئی دیگر به اتومبیل مورد بیمه و یا واژگون شدن و سقوط اتومبیل مورد بیمه می باشد.

تبصره ۱: اسبابهای یدکی اصلی که مطابق کاتالوگ همراه با اتومبیل به خریدار تحویل می‌شود نیز جزء مورد بیمه محسوب می‌شود.

تبصره ۲: هرگونه دزدی پس از حادثه قابل پرداخت نمی باشد.

۲- هزینه عادلانه نجات و حمل و نقل اتومبیل خسارت دیده تا نزدیک ترین محل تعمیر توسط بیمه‌گر تعهد می‌شود ولی در حال این هزینه نباید از ۲۰ درصد هزینه ای که بعداً بین طرفین برای تعمیرات موافقت می‌شود تجاوز کند.

۳- در صورتی که موقع حمل و انتقال وسیله نقلیه مورد بیمه به وسیله راه آهن یا وسیله نقلیه دیگری در (جاده) یا وسیله جرثقیل وسیله نقلیه مذکور کاملاً از بین برود یا طبق ماده بیست و هفتم از بین رفته تلقی شود.

ماده پنجم- خسارت‌های زیر مشمول تأمین مذکور در قسمت بند (۱) ماده چهارم نمی‌باشد.

۱- خسارت‌های حاصل از کهنگی و اسقاط، عدم مراقبت در نگهداری و یا معایب ساختمانی وسیله نقلیه.

۲- هرگونه آسیب وارده به لاستیک‌ها جز در آتش‌سوزی و در این موارد هم فقط تا پنجاه درصد قیمت لاستیک نو بیمه است.

۳- غرامت ناشی از عدم استفاده از وسیله نقلیه در مدت رسیدگی به خسارت، کارشناسی و تعمیر.

۴- کاهش بها در نتیجه حادثه.

ماده ششم - آتش سوزی و انفجار

بیمه‌گر متعهد است خسارت‌های وارده به وسیله نقلیه (و یا اسباب‌های یدکی اصلی آن مادامی که همراه اتومبیل باشد) را که در اثر آتش سوزی، صاعقه و انفجار، "به استثنای گریپاژ" حاصل شده باشد

جبران کند. ولی خسارت های وارده به وسائل و دستگاه های الکتریکی اتوموبیل در صورتی که ناشی از کار آنها باشد مشمول تامین بیمه نمی باشد.

ماده هفتم- سرقت کلی اتوموبیل

در صورتی که اتوموبیل بیمه شده دزدیده شود و یا در اثر عمل دزدی یا شروع به دزدی آسیب ببیند، بیمه گر خسارت های وارد شده را طبق شرایط این بیمه نامه جبران می کند.

تبصره: لوازم اصلی اتوموبیل و وسائل اضافی از قبیل رادیو، ضبط، کولر، باربند و غیره (در صورتی که وسائل اضافی در شرایط خصوصی قید شده باشد) هنگامی جبران می شود که همراه اتوموبیل دزدیده شده باشد.

فصل دوم- خطرهایی که بیمه نمی شود

ماده هشتم- خطرهای زیر بیمه نمی شود:

- ۱- جنگ، شورش، اغتشاش، انقلاب، اعتصاب، تهاجم و خسارت های مستقیم و غیر مستقیم ناشی از انفجارهای اتمی.
- ۲- خسارت هایی که عمداً توسط بیمه گذار یا راننده و یا هرکسی که وسیله نقلیه به او سپرده شده است وارد می شود.
- ۳- خسارت های ناشی از ضبط و توقیف و مصادره وسیله نقلیه توسط مقام های کشوری و نظامی.
- ۴- چنانچه اتوموبیل مورد بیمه وسیله ای را به طور یدک بکشد یا بکسل کند خسارت ناشی از یدک یا وسیله بکسل شونده، به هر کیفیتی که باشد از طرف بیمه گر جبران نمی شود مگر این که اتوموبیل مورد بیمه، مجاز به انجام آن بوده و کلیه اصول ایمنی و مقررات مربوطه را رعایت کرده باشد.

ماده نهم - خسارت های خارج از تعهد بیمه گر

خسارت های زیر از تعهد بیمه گر خارج است:

- ۱- در صورتی که راننده وسیله نقلیه هنگام وقوع حادثه فاقد گواهی نامه رانندگی باشد، یا گواهی نامه رانندگی او باطل شده یا گواهی نامه رانندگی او مطابق مقررات راهنمایی و رانندگی برای نوع وسیله نقلیه مورد بیمه غیرمجاز باشد.

- ۲- چنانچه ثابت شود وقوع حادثه به علت مستی راننده بوده یا راننده در اثر استعمال مواد مخدر در حال عادی نبوده است.
- ۳- خسارت‌هایی که در اثر مسابقات تندروی، شرط‌بندی یا آزمایش سرعت یا آموزش رانندگی روی می‌دهد. مگر این‌که توافق خاصی در این زمینه بین طرفین صورت گرفته باشد.
- ۴- خسارت‌های وارد به وسیله نقلیه به علت حمل مواد سریع‌الاشتعال (به جز مواد لازم مورد مصرف برای سوخت وسیله نقلیه)، مواد سوزاننده (اسیدی) و منفجره مگر آن که توافق خاصی در این زمینه بین طرفین صورت گرفته باشد.
- ۵- خسارت‌های وارد به وسیله نقلیه مورد بیمه در اثر اضافه‌بار، اضافه مسافر و یا در حین بارگیری و یا باراندازی.
- ۶- خسارت‌هایی که ناشی از اثر انواع گازها، اسیدها، مواد روغنی روی می‌دهد مگر این‌که در نتیجه حوادث مشمول بیمه (تصادف - آتش‌سوزی) باشد.
- ۷- در صورتی که خسارت ناشی از استفاده وسیله نقلیه (یا یدک آن) در غیر مواردی باشد که در جدول مشخصات بیمه‌نامه تصریح شده است.
- ۸- خسارت‌هایی که متوجه محموله وسیله نقلیه یا ناشی از محموله مورد بیمه باشد.
- ۹- خسارت وارد به زیربندی اتومبیل تحت پوشش نمی‌باشد مگر این‌که همراه با واژگونی اتومبیل یا یک حادثه مشخص مشمول بیمه باشد.
- ۱۰- خسارت وارده مربوط به خط کشیدگی و میخ کشیدگی بدنه اتومبیل.
- ۱۱- خسارت شکست شیشه بدون برخورد شیئی خارجی با مورد بیمه.

فصل سوم - انعقاد قرارداد بیمه، مدت قرارداد و فسخ آن

ماده دهم - انعقاد و شروع قرارداد

قرارداد با تقاضای بیمه از طرف بیمه‌گذار و قبول آن از طرف بیمه‌گر منعقد می‌شود ولی اعتبار آن (شروع تأمین بیمه‌گر) منوط به پرداخت حق بیمه مقرر می‌باشد.

تبصره: گواهی بیمه تا صدور بیمه‌نامه دارای اعتبار بیمه‌نامه خواهد بود مشروط بر این‌که حق بیمه مقرر از طرف بیمه‌گذار پرداخت شود.

ماده یازدهم - مدت قرارداد بیمه

مدت قرارداد بیمه و آغاز و انجام آن در جدول مشخصات بیمه نامه پیش بینی می شود.

ماده دوازدهم - فسخ قرارداد

فسخ قرارداد ممکن است از طرف بیمه گر یا بیمه گذار به عمل آید.

الف) فسخ از طرف بیمه گر یا بیمه گذار

در موقع انتقال مالکیت وسیله نقلیه مورد بیمه به هریک از عناوین حقوقی

ب) فسخ از طرف بیمه گر

۱- در مواردی که بیمه گذار حق بیمه را به موقع نپردازد.

۲- در موقع تشدید خطر و موارد مشابه آن مگر آن که توافق بین طرفین حاصل شود.

۳- چنانچه بیمه گذار هنگام انعقاد قرارداد یا در مدت اعتبار آن از روی غفلت یا فراموشی مطالبی را که در سنجش خطر مؤثر است اظهار نکند.

۴- بعد از هر خسارت

۵- در صورت ورشکستگی یا اعتبار بیمه گذار

تبصره: در مورد فوق طلبکاران بیمه گذار با تحصیل موافقت بیمه گر می توانند قرارداد را ابقاء کنند.

ج) فسخ از طرف بیمه گذار

۱- در صورتی که وضع تشدید کننده خطر که در بیمه نامه ذکر شده از بین برود و بیمه گر حاضر نشود در حق بیمه تخفیفی بدهد.

۲- در صورت توقیف وسیله نقلیه بیمه شده.

۳- در صورت توقف یا ورشکستگی بیمه گر.

تبصره ۱: چنانچه بیمه گذار تصمیمی دائر به فسخ اتخاذ کند باید مراتب را به وسیله نامه سفارشی به بیمه گر اطلاع دهد. بیمه گر نیز در صورت تصمیم به فسخ باید نظر خود را به وسیله نامه سفارشی یا تلگرافی که به آخرین نشانی بیمه گذار می فرستد به مشارالیه اعلام کند. اثر فسخ در تمام موارد، پنج روز پس از ارسال نامه سفارشی شروع می شود.

تبصره ۲: در صورت فسخ بیمه‌نامه از طرف بیمه‌گذار حق بیمه مدتی که بیمه‌نامه اعتبار داشته است مطابق تعرفه بیمه‌های کوتاه مدت محاسبه می‌شود. و در صورت فسخ از طرف بیمه‌گر حق بیمه مدت باقی مانده به صورت روز شمار به بیمه‌گذار مسترد خواهد شد.

ماده سیزدهم - انفساخ قرارداد

در موارد زیر قرارداد بیمه منفسخ می‌شود:

در صورتی که وسیله نقلیه مورد بیمه در اثر خطری که در قبال آن بیمه نشده است از بین برود.
در صورتی که اجازه عملیات بیمه قانوناً از بیمه‌گر سلب شود.

فصل چهارم - وظائف و تعهدات بیمه‌گذار:

ماده چهاردهم: اظهار مشخصات خطر و تغییرات حاصل در آن

چون قرارداد بیمه براساس اظهارات بیمه‌گذار تنظیم می‌شود، وی موظف است کلیه اموری را که در سنجش خطر تاثیر دارند ولو اینکه در پرسشنامه شرکت ذکر نشده باشد، اعم از اینکه حین انعقاد قرارداد موجود باشند یا بعداً پدید آیند کتباً به اطلاع بیمه‌گر برساند. چنانچه بیمه‌گذار هنگام انعقاد قرارداد بیمه از اظهار مطالبی موثر در سنجش خطری که از آن مطلع بوده خودداری کند یا در آن خصوص بر خلاف واقع اظهار بکند، قرارداد بیمه باطل است، ولو مطالب کتمان شده یا برخلاف واقع اظهار شده در وقوع خسارت هیچ گونه تاثیر نداشته باشد در این صورت نه فقط حق بیمه‌هایی که پرداخته است به او مسترد نمی‌شود بلکه بیمه‌گر حق دارد حق بیمه‌های معوق تا تاریخ حادثه را نیز مطالبه و دریافت کند. (ماده دوازده قانون بیمه).

ماده پانزدهم - پرداخت حق بیمه

به محض صدور بیمه‌نامه بیمه‌گذار مدیون پرداخت حق بیمه خواهد بود و ملزم است که حق بیمه را به نحوی که در شرایط خصوصی پیش بینی می‌شود پرداخت کند و گرنه بیمه‌گر تعهدی در جبران خسارت نخواهد داشت.

ماده شانزدهم - اعلام خسارت

بیمه‌گذار موظف است به محض اطلاع از وقوع حادثه فوراً شخصاً یا به وسیله تلگراف یا تلفن وقوع حادثه و محل دقیق آن را به اطلاع بیمه‌گر برساند و این اخطار را به وسیله نامه تایید کند. علاوه بر اعلام وقوع حادثه منجر به خسارت بیمه‌گذار باید نام و نشانی راننده اتوموبیل یا رانندگان اتوموبیل‌های مورد

تصادف، نام و نشانی خسارت دیدگان، نام شهود، همچنین گزارش مقامات انتظامی محل وقوع حادثه و کلیه مدارک و اطلاعاتی که راجع به حادثه از او خواسته می شود در اختیار بیمه گر قرار دهد. در صورت عدم انجام هر یک از تعهدات فوق از طرف بیمه گذار بیمه گر حق دارد ادعای خسارت را رد کند. مگر اینکه بیمه گذار ثابت کند که به واسطه امور غیر قابل پیش بینی و جلوگیری (فورس ماژور) به موقع از عهده انجام آنها برنیامده است. هرگاه بیمه گذار به قصد تقلب در خصوص اصل خسارت کیفیت وقوع یا مبلغ آن اظهارات نادرستی بنماید یا مدارک مجعول به بیمه گر تسلیم کند از دریافت خسارت محروم می شود.

تبصره: بیمه گذار مسئول زیان هایی است که در اثر خودداری یا تاخیر وی در ارسال و تسلیم مدارک مربوط به حادثه و خسارت متوجه بیمه گر می شود.

ماده هفدهم- جلوگیری از توسعه خسارت

برای جلوگیری از توسعه خسارت و نجات اشیاء (قطعات) بیمه شده بیمه گذار باید کلیه اقدامات و احتیاط های لازم را که هرکسی عرفاً از مال خود می کند به عمل آورد وگرنه تعهد بیمه گر در مورد خسارت به نسبت تصور بیمه گذار تقلیل خواهد یافت.

ماده هجدهم- خودداری از اقرار یا مصالحه

بیمه گذار جز در مورد موافقت قبلی و صریح بیمه گر باید از اقرار به مسئولیت یا مصالحه و توافق با اشخاص ثالث خودداری کند. اقرار بیمه گذار به مسئولیت یا مصالحه او با اشخاص ثالث برای بیمه گر هیچگونه تعهدی ایجاد نمی کند.

ماده نوزدهم- خودداری از انتقال یا تعمیر اتموبیل

بیمه گذار باید از جابه جا کردن وسیله نقلیه مورد بیمه (جز به دستور مقامات انتظامی در مواقع لازم) یا تعمیر آن خودداری کند مگر اینکه قبلاً موافقت بیمه گر را در این خصوص جلب کرده باشد. در غیر این صورت بیمه گر می تواند ادعای خسارت را رد کند.

ماده بیستم- انتقال حقوق بیمه‌گذار به بیمه‌گر

به میزان خسارت پرداخت نشده حقوق بیمه‌گذار در قبال اشخاصی که مسئول خسارت هستند به بیمه‌گر منتقل می‌شود. بیمه‌گذار موظف است از هر عملی که دعوی بیمه‌گر را علیه مسئول خسارت مشکل یا نامقدور می‌سازد، خودداری کند.

فصل پنجم- برآورد و پرداخت خسارت

ماده بیست و یکم - برآورد خسارت

برآورد خسارت توسط کارشناس یا کارشناسان بیمه‌گر انجام می‌شود. در صورت عدم توافق در میزان خسارت طبق ماده بیست و هشتم این بیمه‌نامه عمل خواهد شد.

ماده بیست و دوم- میزان خسارت و ترتیب پرداخت آن

پس از آن که بیمه‌گذار تمام مدارک لازم و مورد درخواست را تسلیم کرد، رسیدگی به پرونده خسارت به منظور تصفیه آن آغاز می‌شود. بیمه‌گر حق دارد به جای پرداخت خسارت وسیله نقلیه خسارت دیده را تعمیر کند. به هر صورت میزان خسارت قابل پرداخت به هیچ وجه بیشتر از بهای جای شیئی خسارت دیده در روز وقوع حادثه (باکسر میزان کاهش و استهلاک) نخواهد بود، ولو آن که مبلغ بیمه شده در بیمه‌نامه بیش از بهای واقعی مذکور باشد. در صورتی که مبلغ بیمه شده کمتر از بهای مورد بیمه در روز وقوع حادثه باشد بیمه‌گر فقط به تناسب مبلغ بیمه شده با قیمت جاری مال در روز حادثه مسئول خواهد بود. (ماده ده قانون بیمه).

ماده بیست و سوم - مهلت پرداخت خسارت

خسارت ۱۵ روز بعد از توافق طرفین یا اعلام رای داوران (ماده بیست و هشتم) پرداخت می‌شود. این مدت در مورد سرقت اتوموبیل نود روز است که از تاریخ اعلام خسارت به بیمه‌گر شروع می‌شود. در صورت سپری شدن مدت نود روز و پیدا نشدن اتوموبیل خسارت وارده به موجب شرایط این بیمه‌نامه پرداخت می‌شود.

فصل ششم - مقررات گوناگون

ماده بیست و چهارم - انتقال مالکیت وسیله نقلیه

در صورت انتقال مالکیت وسیله نقلیه مورد بیمه یا یدک آن به هریک از عناوین حقوقی به دیگری تامین بیمه‌گذار از ظهر روز بعد از انتقال معلق می‌شود و بیمه‌گر تعهدی در جبران خسارت ندارد ولی در صورتی که مالک جدید (منتقل الیه) تقاضای ادامه و ابقای بیمه را کرده و این تقاضا مورد قبول بیمه‌گر نیز واقع شده باشد، تامین مذکور از تاریخ موافقت بیمه‌گر به نفع منتقل الیه جاری خواهد بود. تبصره: بیمه‌گذار موظف است تاریخ انتقال را به اطلاع بیمه‌گر برساند و گرنه علاوه بر جبران زیان‌های وارده به بیمه‌گر مدیون غرامتی معادل حق بیمه مربوط به مدت بین تاریخ انتقال و تاریخ اطلاع به بیمه‌گر خواهد بود.

ماده بیست و پنجم - فرانشیز

قسمتی از مبلغ خسارت که میزان آن در شرایط بیمه‌نامه تعیین می‌شود به عنوان فرانشیز به عهده بیمه‌گذار خواهد بود.

ماده بیست و ششم - تخفیف در حق بیمه

هرگاه اتوموبیل بیمه شده از شروع قرارداد یا از ابتدای تمدید بیمه‌نامه تا مدت یک سال برای بیمه‌گر پرداخت خسارتی را ایجاد نکند برای سال دوم و سال‌های بعد تخفیف عدم خسارت طبق تعرفه مورد عمل بیمه‌گر در حق بیمه منظور خواهد شد.

ماده بیست و هفتم - میزان خسارت کلی

در صورتی که اتوموبیل مورد بیمه به کلی از بین برود مبلغ مذکور در بیمه‌نامه یا قیمت اتوموبیل مشابه آن در روز وقوع حادثه (هر کدام کمتر باشد) اساس و مآخذ محاسبه و تصفیه خسارات قرار خواهد گرفت و ارزش بازیافتی و فرانشیز از مبلغی که اساس و مآخذ تصفیه خسارت قرار می‌گیرد کسر خواهد شد. اتوموبیل خسارت دیده موقعی به کلی از بین رفته تلقی خواهد شد که مخارج تعمیر و تعویض قسمت‌های از بین رفته آن بلافاصله پس از حادثه از هفتاد درصد قیمت اتوموبیل در روز حادثه تجاوز کند.

تبصره: با پرداخت خسارت کلی در اثر حادثه یا آتش سوزی یا دزدی اعتبار بیمه‌نامه خاتمه یافته تلقی می‌شود و بیمه‌گذار حقی نسبت به حق بیمه مربوط به بقیه مدت قرارداد نخواهد داشت. مضافاً بر اینکه

هرگاه قرارداد بیمه برای مدت کمتر از یکسال تنظیم شده باشد بیمه‌گذار متعهد است حق بیمه سالیانه را به بیمه‌گر بپردازد. در صورت واگذاری لاشه اتوموبیل به بیمه‌گر متعاقباً مقدمات انتقال سند مالکیت توسط بیمه‌گذار نیز باید انجام گردد.

ماده بیست و هشتم - داوری

طرفین قرارداد سعی خواهند کرد کلیه اختلافات ناشی از این قرارداد را به طریق داوری حل و فصل کنند. در این صورت هریک از طرفین داور اختصاصی خود را انتخاب و به طرف دیگر معرفی می‌کنند. داوران در صورت عدم توافق داور رسمی را انتخاب و به اکثریت آراء علت و میزان خسارت را تعیین می‌کنند.

نظر داوران قطعی و غیر قابل اعتراض است و هزینه‌های مربوط به داوری به عهده طرفین خواهد بود. هریک از طرفین حق الزحمه داور انتخابی خود را می‌پردازند و حق الزحمه داور سوم بالمناصفه تقسیم می‌شود.

ماده بیست و نهم - تعدید قرارداد

در پایان مدت بیمه در صورت توافق طرفین و پرداخت حق بیمه براساس نرخ جاری از طرف بیمه‌گذار قرارداد بیمه تعدید می‌شود.

ماده سی ام - مرور زمان

مدت مرور زمان برای کلیه دعاوی ناشی از این قرارداد دو سال است که در مورد خسارت از تاریخ وقوع آن و در موارد دیگر از تاریخی که دعوی مطابق قانون قابل طرح بوده شروع می‌شود.

ماده سی و یکم - اعتبار بیمه‌نامه

این بیمه‌نامه فقط در ایران معتبر است و اعتبار آن در خارج کشور مشروط به توافق خاص می‌باشد.

واژگان کلیدی:

بیمه اتوموبیل، بیمه بدنه، شرایط عمومی